

«Δουλέμποροι και έμποροι όπλων, οι μόνοι κερδισμένοι σήμερα»

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΑΡΑΓΚΟΥ

Στα πολλά ερωτήματα που μας απασχολούν, στην πρώτη δεκαετία του βιαιού νέου αιώνα, ανάμεσα σε κοινότητες που υποσιτίζονται και άλλες που βομβαρδίζονται ανελέητα, την τέχνη μιας αυθεντικότητας που χάνεται γιατί πρέπει να εξομοιωθεί για να υπάρξει, ζητάμε απαντήσεις στο ζήτημα του πολίτη και της νέας νομοθεσίας δικαίου, που ονειρευόμαστε να ισχύσει. Τις ζητάμε μιλώντας με τους φίλους μας, με τον εαυτό μας και τα διαβάσματά μας, ακόμη και απέναντι στην ερημιά μιας τηλεόρασης που αναπαράγει ακατάπαυστα τη λέξη Δημοκρατία. Κάποτε αναζητούμε απαντήσεις και ελπίδα από κάποια αυθεντία. Όπως τη Σάσκια Σάσεν, καθηγήτρια Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια, συγγραφέα ανατρεπτικής με τα βιβλία «Territory, Authority, Rights. From Medieval to Global Assemblages» και «Sociology of globalization» (εκδόσεις του Πανεπιστημίου Πρίστον) και αρθρογράφο των εφημερίδων «The New York Times» και «The Guardian».

Οι απαντήσεις που αναζητώ δεν απευθύνονται, βέβαια, αποκλειστικά στην πανεπιστημιακή συγγραφέα, που τα βιβλία της έχουν μεταφραστεί σε 19 γλώσσες, αλλά και τη Σάσκια Σάσεν του ακτιβισμού, τη δυναμική γυναικα που μετέχει με άλλους ερευνητές στο πενταετές πρόγραμμα της UNESCO για μια βιώσιμη ανθρώπινη εγκατάσταση.

Από τις απαρχές της Ιστορίας, η λέξη Δημοκρατία χρησιμοποιείται και ενίοτε κακοποιείται από πολλά και διαφορετικά καθεστώτα. Η κοινοβουλευτική, η σοβιετική, ακόμη και οι δικτατορίες του 20ού αιώνα, αισθάνθηκαν όλες υποχρεωμένες να ονομαστούν δημοκρατίες.

Πώς θα μπορούσατε να ορίσετε το ζήτημα δημοκρατία σήμερα;

«Τεράστιο ερώτημα. Εχω την εντύπωση ότι πρέπει ενεργά ως πολίτες να δημιουργήσουμε και να αναδημιουργήσουμε πολλές έννοιες, όχι μόνο τη δημοκρατία -για παράδειγμα την έννοια της ελληνικής λέξης "ποίηση". Ως προς τη δημοκρατία, δεν μπορούμε ως πολίτες να αρκούμα-

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου είχε καταστροφικές συνέπειες, πιστεύει η Σάσκια Σάσεν. Σήμανε τη νίκη της ελεύθερης αγοράς και του νεοφιλελευθερισμού, τη μετάβαση σε ένα μονοπωλιακό κόσμο κυριαρχούμενο από τις ΗΠΑ (φωτογραφία του Γιάζεφ Κουντέλκα από τα γυρίσματα της ταινίας του Θ. Αγγελάπουλου «Το βλέμμα του Οδυσσέα»)

στε μόνο στις εκλογές. Κάθε νέα εποχή σηματοδοτείται από προκλήσεις, κάτι που συνεπάγεται αλλαγή πολιτικής, αλλαγή των σημείων που πρέπει να εστιάζουμε και όλα αυτά, πάντα σε αλληλεπίδραση με τον λαό».

Πώς μπορεί να μετέχει ο λαός σε ζήτημα σαν αυτό της οικονομικής κρίσης, που έχει προκύψει, αν δεν καταλοβαίνει τι ακριβώς έχει συμβεί;

«Οι πολίτες έχουμε υποχρέωση να κάνουμε τη δουλειά μας, αναγκάζοντας τους νομοθέτες να κάνουν τη δική τους. Κανείς η δουλειά δεν πρέπει να θεωρείται υπερβολικά πολύπλοκη. Θα έλεγα ότι οι μεγάλες προκλήσεις σήμερα, η οικονομία, οι τηλεπικοινωνίες-ραδιοσυχνότητες κ.ά., θεωρήθηκαν υπερβολικά περίπλοκα θέματα από τους Αμερικανούς πολιτικούς, ώστε να τα εκχωρήσουν στις τράπεζες και τις εταιρείες με τα γνωστά αποτελέσματα -την τεράστια χρηματοπιστωτική κρίση και τη ο-

γκώδη μονοπωλία στο φάσμα των ραδιοσυχνότητων και των μέσων επικοινωνίας. Οι νομοθέτες των ΗΠΑ δεν θα έπρεπε να έχουν επιτρέψει την κατάρρευση του παλιότερου νόμου, που διαχωρίζει τον τραπεζικό τομέα από την υπόλοιπη οικονομία. Αυτή η κίνηση λειτούργησε αποφασιστικά στις τεράστιες αυτές ανασχλεύσεις. Πού βρίσκεται τώρα ο ρόλος του ενεργού πολίτη; Όταν οι συμβάσεις προστασίας από τον πιστωτικό κίνδυνο αυξάνουν από 1 τριτο. το 2001 σε 3 τριτο. το 2008, ο καθένας μπορεί να αρχίσει να υποψιάζεται ότι κάτι δεν πάει καλά, ακριβώς όπως όταν η τιμή του ψωμιού που αγοράζεις καθημερινά αυξάνεται 62 φορές μέσα στα τελευταία 7 χρόνια».

Γίνετε ευρέως γνωστή με τον όρο της παγκόσμιας πόλης (global city), που οναπτύξατε για πρώτη φορά στη δεκαετία 1980. Μπορείτε να μας μιλήσετε με απλά λόγια για την οικονομική και πο-

λιτική διάσταση του όρου;

«Από την πλευρά της οικονομίας, σημαίνει ότι η πόλη πια διαθέτει όλες τις δυνατότητες, τους πόρους και τα ρυθμιστικά πλαίσια για να χειρίζεται τις παγκόσμιες συναλλαγές. Από την άλλη, η παγκόσμια πόλη γεννά μια νέα μορφή πολιτικής, τον ανταγωνισμό για τον αστικό χώρο, που προκαλεί έντονες συγκρούσεις, συχνά τοπικού χαρακτήρα.

Ετσι, σε κάποιες πόλεις, όπως στο Σάο Πάολο, η υπόθεση πήρε βίαιες διαστάσεις. Σε άλλες η βία είναι πιο οργανωμένη, όπως στη Σανγκάη, που η κυβέρνηση έδιωξε εκατομμύρια ανθρώπους από το κέντρο της πόλης για να χτίσει ουρανοξύστες. Ενώ στη Νέα Υόρκη, κάθε τόσο οι μικροεισοδηματίες φεύγουν από τα σπίτια τους λόγω της όλο και πιο αυξημένης ανάγκης για πολυτελή γραφεία».

Στην εισήγησή σας στη Θεσσαλονίκη, στην ημερίδα της ArtBox για την τέχνη και τη μετανάστευση,

σπ, μιλήσατε για τις επιπτώσεις της πτώσης του τείχους του Βερολίνου. Αν δεχτούμε ότι με την πτώση, το 1989, τελείωσε ο ψυχρός πόλεμος και καταργήθηκε για τις ΗΠΑ το οντίπολο δέος, ποιος οι αρνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια ζωή;

«Καταστροφικές. Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου σήμανε τη νίκη της ελεύθερης αγοράς και του νεοφιλελευθερισμού, τη μετάβαση προς ένα μονοπωλιακό κόσμο κυριαρχούμενο από τις ΗΠΑ. Ενα από τα αποτελέσματα του 1989 ήταν ότι συνέβαλε στη δημιουργία του πιο πολύπλοκου χρηματοπιστωτικού συστήματος στην παγκόσμια ιστορία, αλλά και στην τεράστια διάδοση μορφών πρωτογενούς συσσώρευσης κεφαλαίου, που εφαρμόζονται με επιτηδευμένους οργανωτικούς μηχανισμούς. Όλα αυτά πάνε μαζί με το γεγονός ότι βιώσαμε περίοδο νέων πολέμων, που δεν τελειώνουν ποτέ, προς μεγάλη ικανοποίηση της βιομηχανίας των όπλων.

Όσο για τη μετανάστευση, μετρά σήμερα 300 εκατομμύρια ανθρώπους, οι περισσότεροι από τους οποίους βρίσκονται στις χώρες του νότιου ημισφαιρίου και όχι στον πλούσιο Βορρά, που έχει μόνο 150 εκατ., συμπεριλαμβανομένων και των μη επίσημα καταγεγραμμένων. Αυτή τη στιγμή, όλοι είναι χαμένοι εκτός από τη βιομηχανία αμυντικού εξοπλισμού και τους δουλέμφο-

Οι καλλιτέχνες χρειάζονται στις κρίσεις

Θα ήθελα τη γνώμη σας για τη δυναμική της τέχνης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και καταστολής.

«Ανήκω στους κοινωνικούς επιστήμονες που χρόνια τώρα υποστηρίζουν ότι οι περίοδοι αναταραχής, όπως η σημερινή, δεν μπορούν να χωρέσουν σε μια περιγραφή ή σε μια διήγηση.

Χρειάζομαστε τους καλλιτέχνες που θα βλέπουν όσα εμείς οι επιστήμονες παραβλέπουμε από τον αρθρολογικό λόγο και τη στενή λογική μας. Παρατηρώ το γιο μου, που είναι γλύπτης και κινηματογραφιστής. Κάνει μια δουλειά άγρια, δημιουργική και ευφυή, επικρινοντας πν τρέχουσα κατάσταση».

«Η ιστορία της Ευρώπης είναι γεμάτη από έντονες μορφές ρατσισμού. Σήμερα έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια νέα», λέει η Σόσκια Σάσεν

Η Σόσκια Σάσεν, καθηγήτρια Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια, πιστεύει ότι ακόμη και σε περιόδους κρίσης, όπως αυτή που ζούμε, οι πολίτες έχουν υποχρέωση να κάνουν τη δουλειά τους αναγκάζοντας τους νομοθέτες να κάνουν τη δική τους. «Δεν μπορούμε να αρκούμαστε μόνο στις εκλογές», μας λέει. «Κάθε νέα εποχή σηματοδοτείται από προκλήσεις, που συνεπάγονται αλλαγή πολιτικής πάντα σε αλληλεπίδραση με τον λαό»

ρους. Που σημαίνει ότι κάτι κάνουμε λάθος. Καλό είναι, λοιπόν, να αφήσουμε τη λογική της μεταναστευτικής απειλής και της ανεξέλεγκτης μετανάστευσης και να αρχίσουμε να μιλάμε για διαχείριση των μεταναστευτικών κυμάτων».

Η ελληνική κοινωνία, εξοικειωμένη στο παρελθόν με το θέμα μετανάστευσης για βιοποριστικούς ή και πολιτικούς λόγους, σήμερα γίνεται αποδέκτης μεταναστών, με αποτέλεσμα ένα ποσοστό 15% του πληθυσμού να είναι ξένοι. Ξαφνικά, οι Έλληνες, έγιναν δυσανεκτικοί με τους νεοφερμένους.

«Το ίδιο συνέβη και στην Ιταλία. Η λαμπρή Ιταλία πολιτικός και κοινωνιολόγος Λάουρα Μπάμπο γράφει ότι διαψεύστηκε στην πίστη της ότι η Ιταλία θα ακολουθούσε μια διαφορετική στάση, σε σχέση με τη βόρεια Ευρώπη απέναντι στους μετανάστες και ότι ο ρατσισμός είναι ίδιος και απαράλλακτος. Η ιστορία της Ευρώπης είναι γεμάτη από έντονες μορφές ρατσισμού. Σήμερα έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια νέα εποχή. Μη μπορώντας να χτίσουμε χώρο για τους πολίτες, δεν αντέχουμε να ξεπεράσουμε τις διαφορές».

Τον Δεκέμβριο του 2008, ένας αστυνομικός πυροβόλησε στο κέντρο της Αθήνας και σκότωσε ένα 15χρονο αγόρι. Η απάντηση ήταν ταραχές που σάρωσαν πολ-

λές πόλεις της Ελλάδας, για πολλές ημέρες. Ερμηνεύσαμε το γεγονός, εκτός από αντίδραση στη δολοφονία του παιδιού, ως συσσωρευμένη δυσαρέσκεια για τη διαφθορά των πολιτικών, απελπισία για την ανεργία και την έλλειψη προοπτικής για τους νέους. Θα μπορούσε, κατά τη γνώμη σας, αυτή η εξέγερση να προμηνύει μια γενικότερη κοινωνική αναταραχή, πολιτικές ανατροπές αλλά και γεωστρατηγική αστάθεια στον κόσμο; Ας θυμηθούμε ότι 10 χρόνια μετά το κραχ του 1929 είχαμε τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

«Είναι μια πολύπλοκη αναδυόμενη ιστορία. Γινόμαστε μάρτυρες έντονων αναταραχών παγκοσμίως. Μόνο στην Κίνα το 2008 έγιναν πάνω από 120.000 καταγεγραμμένες διαμαρτυρίες, με ιδιαίτερα ζωντανό και βίαιο χαρακτήρα. Θα συμφωνήσω μαζί σας, εξάλλου αυτά τα ζητήματα δουλεύω τώρα ετοιμάζοντας ένα βιβλίο για τους νέους πολέμους, δηλαδή τις μορφές διαμαρτυρίας και τις διεκδικήσεις που δεν μπορούν πλέον να συγκαταλέγονται στις παραδοσιακές έννοιες αντίδρασης των πολιτών στον δημόσιο χώρο. Είναι ένα ζήτημα που βάζει στο τραπέζι και το θέμα μετανάστευση».

■ Η Σόσκια Σάσεν μίλησε το Σάββατο στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Θεσσαλονίκη), στο πλαίσιο συνεδρίου με θέμα «Δημοκρατία, μετανάστευση και ταυτότητα στην Ευρώπη»

ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΥΠΟΥ * ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ
 ΒΑΚΧΟΥ 30 Τ.Κ 54629 ΤΗΛ: 2310 539371, 538633 e-mail: info@apo.gr

"ενημέρωση"
www.apo.gr